

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**РІШЕННЯ У СПРАВІ «ТОВ «ПОЛІМЕРКОНТЕЙНЕР» ПРОТИ
УКРАЇНИ»
(CASE OF POLIMERKONTEYNER, TOV v. UKRAINE)**

(Заява № 23620/05)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

24 листопада 2016 року

ОСТАТОЧНЕ

24/02/2017

*Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті
44 Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.*

У справі «ТОВ «Полімерконтейнер» проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*), Голова,

Ханлар Гаджієв (*Khanlar Hajiyeu*),

Ганна Юдківська (*Ganna Yudkivska*),

Андре Потоцький (*André Potocki*),

Фаріс Вегабовіч (*Faris Vehabović*),

Йонко Грозєв (*Yonko Grozev*),

Карло Ранзоні (*Carlo Ranzoni*), судді,

та Мілан Блашко (*Milan Blaško*), заступник Секретаря секції,

після обговорення за зачиненими дверима 03 листопада 2016 року, постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 23620/05), яку 22 червня 2005 року подало до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція) ТОВ «Харківський завод «Полімерконтейнер» (далі – підприємство-заявник).

2. Інтереси підприємства-заявника представляв пан С.І. Сиротенко, юрист, який практикує у м. Харків. Уряд України (далі – Уряд) представляв його Урядовий Уповноважений, на останніх етапах провадження пан І. Ліщина.

3. Підприємство-заявник скаржилося, зокрема, на тривалу практику органів митної служби щодо присвоєння невірного коду імпортом товарам, чим встановлювалась більша ставка ввізного мита, всупереч численним фактичним висновкам, викладеним в рішеннях суду, які були винесені на користь підприємства-заявника.

4. 25 січня 2010 року відповідно до підпункту «b» пункту 2 Правила 54 Регламенту Суду Уряд було повідомлено про скаргу підприємства-заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо невиконання рішень національних судів, ухвалених на його користь. На цій стадії провадження Уряду не було пропонувалося надавати свої зауваження по справі, оскільки вона стосувалась питання, що розглядалось в рамках пілотного рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» (*Yuriy Nikolayevich Ivanov v. Ukraine*, № 40450/04, від 15 жовтня 2009 року).

5. 15 березня 2016 року Суд запропонував Уряду надати зауваження щодо прийнятності та суті скарги підприємства-заявника за статтею 1 Першого протоколу стосовно тривалого нехтування органами митної служби судовими рішеннями, винесеними на користь підприємства-заявника, щодо присвоєнням невірному коду імпортованим товарам. Решту скарг у заяві (не пов'язаних зі скаргами, про які було повідомлено) визнано неприйнятними відповідно до пункту 3 Правила 54 Регламенту Суду.

ФАКТИ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

6. Підприємство-заявник є Товариством з обмеженою відповідальністю, зареєстрованим в Україні, яке виробляє контейнери та інші предмети упаковки.

7. У 1999 році підприємство-заявник почало на регулярній основі імпортувати до України матеріал необхідного для його виробничої діяльності типу. Кожного разу органи Державної митної служби України присвоювали код класифікації на його імпортовані товари, на основі якого підприємство-заявник повинне було сплачувати ставку ввізного мита у розмірі 5%. Підприємство-заявник оскаржувало кожне таке рішення до національних судів і домагалось повернення надмірно сплаченого мита. Воно стверджувало, що, у разі якби класифікація була вірною, то йому б довелося сплачувати ставку ввізного мита у розмірі лише 1%. На товар, якого це стосувалося, було накладено арешт в очікуванні результату судового розгляду.

8. Суди кожного разу виносили рішення на користь підприємства-заявника. Зокрема, в матеріалах справи міститься вісім остаточних рішень, якими було скасовано чотирнадцять відповідних рішень органів митної служби, винесених у різні дати в період між 2001 та 2006 років та вирішено повернути підприємству-заявнику надмірно сплачене податкове зобов'язання.

9. Національні суди неодноразово заявляли, що це питання вже розглядалося багато разів, і що продовження органами митної служби практики помилкового присвоєння «дорожчого» коду імпортованому товару підприємства-заявника ставить під сумнів остаточність цих рішень та авторитет судів у цілому.

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 1 ПЕРШОГО ПРОТОКОЛУ ДО КОНВЕНЦІЇ

10. Підприємство-заявник скаржилось, що мало місце втручання у його право на мирне володіння його майном, посиляючись на статтю 1 Першого протоколу, у якій зазначено:

“Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.”

А. Прийнятність

11. Суд не погоджується із запереченнями Уряду про те, що ця скарга є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що ця скарга не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона повинна бути визнана прийнятною.

В. Суть

12. Підприємство-заявник стверджувало, що його регулярно змушували сплачувати невірну ставку ввізного мита через практику присвоєння органами митної служби невірного класифікаційного коду на товар всупереч численним остаточним судовим рішенням, що стосувалися даного питання.

13. Підприємство-заявник визнало, що кожне окреме винесене на його користь рішення національного суду щодо сплати присуджених сум було виконано. Проте воно стверджувало, що органи митної служби у своїй подальшій практиці за ідентичних умов продовжували нехтувати фактичними висновками рішень. Таким чином, суди змушені були багато разів виносити рішення на основі тих самих фактів, які вони самі ж визнали достовірними. Тим часом підприємство-заявник не могло використовувати належні йому товари, оскільки на них було накладено арешт до вирішення справи. Крім того, воно не могло користуватися своїми коштами, які використовувалися для сплати помилкового митного зобов'язання, до їх повернення судами.

14. Уряд наголошував, що призначення класифікаційного коду імпортованому товару з метою визначення ставки ввізного мита належало до виключної компетенції органів митної служби. Що стосується судових рішень, на які посиляється підприємство-заявник, то кожне з них стосувалося конкретного випадку і не мало обов'язкової сили щодо будь-яких майбутніх протиріч між підприємством-заявником та органами митної служби щодо правильної класифікації товарів.

15. Крім того, Уряд звертав увагу Суду на те, що скарги підприємства-заявника, висунуті на національному рівні, були належним чином розглянуті судами, а прийняті рішення були виконані.

16. Суд наголошує, що першою і найбільш важливою вимогою статті 1 Першого протоколу є те, що будь-яке втручання з боку органів державної влади у мирне володіння майном має бути законним (див. рішення у справі «Ятрідіс проти Греції» (*Iatridis v. Greece*) [ВП], № 31107/96, п. 58. ЄСПЛ 1999-II). Умова законності у розумінні Конвенції вимагає дотримання відповідних положень національного законодавства та принципу верховенства права, що включає свободу від свавілля (див. рішення у справах «Хентріх проти Франції» (*Hentrich v. France*), від 22 вересня 1994, п. 42, серія А № 296-А, та «Кушоглу проти Болгарії» (*Kushoglu v. Bulgaria*), № 48191/99, пп. 49-62, від 10 травня 2007).

17. Крім того, будь-яке втручання, включаючи те, яке виникло в результаті заходів для забезпечення сплати податків, не повинне порушувати «справедливого балансу» між вимогами загальних інтересів суспільства та вимогами захисту основних прав людини. Важливість забезпечення такого балансу в цілому відображається в структурі статті 1 Першого протоколу. Необхідного балансу не буде досягнуто, якщо на зацікавлену особу буде покладено індивідуальний та надмірний тягар (див., серед інших авторитетних джерел, рішення у справі «Спорронг і Льоннрот проти Швеції» (*Sporrong and Lönnroth v. Sweden*), від 23 вересня 1982, пп. 69-73, серія А №52).

18. Повертаючись до цієї справи, Суд зазначає, що, як було встановлено національними судами, в період між 2001 і 2006 років органи митної служби присвоювали невірний код товару, який підприємство-заявник імпортувало в Україну, що призвело до значного збільшення ставки ввізного мита. Це змусило підприємство-заявника регулярно звертатися до суду з ідентичними претензіями. Хоча в кожному окремому випадку національний суд виносив рішення на користь підприємства-заявника та зупиняв виконання оскаржуваних рішень, це не завадило органам митної служби продовжувати присвоювати один і той самий невірний код тому й самому імпортованому товару. Іншими словами, судові рішення були позбавлені будь-якого процесуального ефекту і обмежувалися лише повідомленням факту відшкодування.

19. Суд надає значення заявам національних судів, що така практика ставила під сумнів остаточність їх рішень та авторитет судів у цілому (див. п. 9 вище). Немає жодних підстав ставити під сумнів такі судові рішення. Суд інтерпретує це як ознаку того, що, по-перше, органи митної служби діяли свавільно, та що механізми припинення такої практики були відсутні.

20. Суд зазначає, що він розглянув дещо подібну ситуацію у справі «Інтерсплав проти України» (*Intersplav v. Ukraine*), де підприємство-заявник було зобов'язане порушити у суді справу щодо численних випадків нездатності органів влади підтвердити суми сплачених ПДВ, які підлягали поверненню і виплаті (№ 803/02, пп. 38-40, від 9 січня 2007). Суд дійшов висновку, що систематичний характер таких дій з боку державних органів призвів до надмірного тягаря, покладеного на підприємство-заявника (там же, п. 39).

21. Така ж критика справедлива і для цього випадку. Як і в процитованій справі, підприємство-заявник повинне було пройти крізь низку судових розглядів щодо повернення надмірно сплаченого мита. Крім того, під час цих судових розглядів воно не могло використовувати належний йому імпортований товар, на який було накладено арешт до винесення рішення у справі.

22. Таким чином, у цій справі мало місце втручання у мирне володіння майном підприємства-заявника, що, як неодноразово було підтверджено національними судами, було незаконним.

23. Відповідно, було порушення статті 1 Першого протоколу.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

24. Підприємство-заявник також скаржилось відповідно до п. 1 статті 6 Конвенції, що остаточні рішення, винесені на його користь національними судами, не були належним чином виконані, оскільки їх фактичні висновки так і залишилися без уваги.

25. Суд повторює, що згідно з його усталеною практикою, податкові спори виходять за межі сфери цивільних прав та обов'язків, незважаючи на матеріальні наслідки, які вони обов'язково створюють для платника податків (див. рішення у справі «Феррадіні проти Італії» (*Ferrazzini v. Italy*) [ВП], № 44759/98, пп. 29-31, від 12 липня 2001). Оскільки митні збори або мито на імпорتنі товари повинні розглядатися як такі, що підпадають під сферу оподаткування, а також оскільки податкове питання досі є одним з основних питань, що належать до виключної компетенції державних органів, зберігаючи переважачий публічний характер відносин між платником податків та рештою суспільства, Суд вважає, що податкові спори виходять за межі сфери цивільних прав та обов'язків, незважаючи на матеріальні наслідки, які вони обов'язково створюють для платника податків (див. справи «Емеса Сугар Н. В. проти Нідерландів» (ріш.), (*Emesa Sugar N.V., v. the Netherlands*), № 62023/00, від 13 січня 2005; «Кетко та Мроз проти України» (ріш.), (*Ketko and Mroz v. Ukraine*), № 31223/03, від 3 квітня 2006; та, з найбільш недавніх, справа «Калаврос проти Греції» (ріш.), (*Kalavros v. Greece*), № 27602/14, пп. 42-46, від 17 листопада 2015 року).

26. Звідси випливає, що ця частина заяви повинна бути відхилена як така, що несумісна *ratione materiae* з положеннями Конвенції, відповідно до пп. 3 та 4 статті 35.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

27. Стаття 41 Конвенції передбачає:

“Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.”

A. Шкода

28. Підприємство-заявник вимагало 3 000 євро (EUR) відшкодування моральної шкоди.

29. Уряд заперечив цю вимогу як надмірну та необґрунтовану.

30. Суд повторює, що відповідно до своєї практики він може присудити виплату грошової компенсації комерційній компанії за нанесення останній моральної шкоди. Моральна шкода, завдана таким компаніям, може включати в себе аспекти, які більшою чи меншою мірою є об'єктивними або суб'єктивними. Аспекти, які можуть бути взяті до уваги, включають в себе репутацію компанії, невизначеність у

плануванні, порушення в управлінні компанією (для якого характерним є відсутність точного методу розрахунку наслідків) і, нарешті, хоча і меншою мірою, занепокоєння та незручності, спричинені керівництву (див. рішення у справах «Комінгерсоль проти Португалії» (*Comingersoll S.A. v. Portugal*) [ВП], № 35382/97, п. 35, ЄСПЛ 2000-IV, та «Сентро Європа 7 С.Р.Л. проти Італії» та Ді Стефано проти Італії» (*Centro Europa 7 S.R.L. and di Stefano v. Italy*) [ВП], № 38433/09, п. 221, ЄСПЛ 2012).

31. Беручи до уваги обставини цієї справи і характер виявлених порушень, Суд вважає за доцільне присудити підприємству-заявнику заявлену суму у розмірі 3 000 євро (EUR) відшкодування моральної шкоди.

В. Судові та інші витрати

32. Підприємство-заявник вимагало також 150 євро (EUR) компенсації судових та інших витрат, яких воно зазнало під час провадження у Суді. Для обґрунтування вимоги воно надало копії поштових квитанцій щодо деяких зі своїх листів до Суду.

33. Уряд стверджував, що підприємство-заявник не змогло належним чином обґрунтувати всю необхідну суму за цією заявою. Уряд залишив це питання на розсуд Суду.

34. Відповідно до практики Суду, заявник має право на компенсацію судових та інших витрат лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір – обґрунтованим. У цій справі Суд, беручи до уваги наявні в нього документи та зазначені вище критерії, вважає за належне задовольнити вимогу підприємства-заявника у повному обсязі.

С. Пеня

35. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу за статтею 1 Першого протоколу прийнятною, а скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції – неприйнятною;
2. *Постановляє*, що було порушення статті 1 Першого протоколу;
3. *Постановляє*, що
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-

відповідач повинна сплатити підприємству-заявнику такі суми, що мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

- (i) 3 000 (три тисячі) євро відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись;
- (ii) 150 (сто п'ятдесят) євро компенсації судових та інших витрат та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись підприємству-заявнику;
- (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 24 листопада 2016 року відповідно до пунктів 2 та 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Мілан Блашко
(*Milan Blaško*)
Заступник Секретаря

Ангеліка Нуссбергер
(*Angelika Nußberger*)
Голова